

Szerkesztőség
és
kiadó hivatal
Placz. Simonffy-ház a vá-
roszházai szemben.

DEBRECZENI ELLENŐR

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hozva
vagy vidékre postán
küldve!

Egész évre	10 ft — kr
Félévre	5 ft —
Negyedévre	2 ft 50
Egy hóra	1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hasabos petitser egy.
szori beiktatásért 5 kr. —
Bélyegdíj minden hirdete-
sért külön 30 kr. — Nyilt-
ter 4 hasabos petitserért
20 kr.

X. évfolyam. 1883.

Debreczen. Csütörtök, február 15.

33. szám.

Napszamos-adó.

Debreczen, febr. 14.
(—) Midőn a most már világszerte
divatba jött varrógép még ritka madár
volt két együgyű földmives ember nagy-
ban megbanulta egyik kirakatban ezt a
csodaállatot. Az egyik aztán gyanakodva
mondja: csak komám látom én, hogy
h u n c z u t a német. De komám mond-
ja a másik — én úgy hallottam, hogy
ezt nem a német de az Anglius találta
ki. Ne higgy neki mondja amaz, mert
mégis csak hunczuta a német!

Denique akárki, akármit csinál a
bűnbak mindég a német.
No hát a függetlenek bibliájában
ez úgy van travestálva, hogy tehet a
magyar kormány akármit, jó az vagy
rossz, azt kárhoznatni kell. A kormány-
ra gyanakodni kötelesség, tetteit min-
degy rossz színben tüntetni fel főfeladat,
még gondolatait is elítélni nemes cse-
lekedet.

Egy tenger lenne már azon tentá-
ból a mi elfolyt egyszer mások mérges
tigrisek tollaiból azért, hogy ez a kor-
mány a nép érdekében nem tesz semmit,
hogy hagyja a szegény népet a legna-
gyobb nyomorban sűrűdni, hogy nap-
ról-napra újabb terhekkel, újabb adók-
kal öli, rongja az országot, mely pedig
már amugy is tönk szélre vitétt!

Hát ilyen kifakadásokat uton utfé-
len lehetett és lehet ma is hallani eleget.
Természetesen ez olyan lép, melyre a
korlátoltabb észjárású választó polgár
legkönnyebben ramegyen.

A kormány most azon gondolkodik,
hogy miképen lehetne kivinni azt, hogy
a napszamos osztály, tehát a legszege-
nyebb néposztály ne fizessen adót. Ez
tehát egy olyan eszme, melyért — te-
hátve a különben is nem valami ked-
vező helyzetet — csak hála és elismerés
illetetheti azt a kormányfőfit ki vállalkozni
mert ennek keresztváltására S mi tör-
ténik?

A függetlenségi eszmék Pythiája,
neki ront ezért is a kormánynak s a „Füg-
getlenség“ febr. 12. számában F. M. ur

bölesen kikalkulálja hogy ezen adómen-
tesség teljesen megöli a napszamos osz-
tályt, mert abból iszákos, korhely népet
teremt, mely mindenét a zsidónak hord-
ja; sőt a kisbirtokos is elfogja adni a
mivel bir, hogy adót ne keljen neki fi-
zetni; lesz napszamos s ki hal a nép
ezen osztályából a szerzés és magasabbra
törekvés vágy. A kormány ezt akarja
és mert ezt akarja; mégis hunczuta a
német!

Valóban ilyen okoskodásokat látva
megáll az ember esze és bámulja a rossz
akaratot, a mely az elégtelenség mag-
vait lehet hinteni a nép közé.

Szerencsére az a mi népünk nem
igen szokott az ilyen badar beszédek-
kel lépni menni. Lehetetlennek tartjuk,
hogy ne okoskodjék kissé azon hogy
ki akarja hát neki javát? Azé a ki
terheit könnyíteni akarja, vagy az a ki
ellenzi hogy az könnyítessék?

Furesán gondolkozik F. M. ur a
nép közérkölcisége felől midőn azt ál-
lítja hogy abból — egyedül, csak azért
mert néhány krajczár adójától megme-
neszünk, iszákos, korhely, sülyedt nép
leend. Hát ezt a bizonyítványt aligha
megköszöni a „Függetlenség“-nek az az
„ó h ó p“ melynek szeméit az ilyen
handabandak lassanként amugy is fel-
nyitják már.

Még harcra kél az a tisztelt ha-
zafi a mellett, hogy a napszamosok meg-
adóztatása jogos, s a fölök befolyó ösz-
szegyet nem lehet elvinni az állampénz-
tártól.

Ki vitatja azt, hogy az egyes állam-
polgárok megadóztatása nem jogos? Azt
mindenki tudja, hogy teherviselés nélkül
állampolgár csak a mesebeli Eldorádban
van. —

De mert itt ezuttal egy olyan sze-
gény osztály van szóban, melynek elvi-
selhetetlen teher az a néhány krajczár
adó is, hát a kormány, hogy könnyítsen
rajta, leveszi róla azt a terhet.

S a függetlenségi eszmék nagy apos-
tola kimondja ezen ember baráti csele-

kedetre, ezen jóindulatu intézkedésre,
hogy az szemfényvesztés.

Hát szemfény-vesztés az midőn a
leszegényebb néposztály feloldatik vala-
mely teherviselés alól? Szemfényvesztés
az midőn a koromány ezt mondja: te
szegény nép, azt a néhány fillért mit
eddig adóba fizetted, fordítsd ezután szü-
kölködő és sokszor chező családod in-
sége enyhítésére, végy rajta kenyeret,
hogy legyen mit adnod síró gyermeked
kezébe!

Igaz, kevés ez, egy szegény család
szükségeihez képest, azonban tisztelt
„Függetlenség“ az a gazda cselekszik-é
helyesen és emberbarátiilag a ki — mint
önök tennék — az aajtán bekopogtató
szegénységet üres kézzel bocsátja el,
vagy az a gazda a ki, mint a kormány
teszi most, egy pár kenyérré valót ad az
inséggel küszködő népnek?!

Bizony nem nehéz ezt megítélni.

— A vasárnapi munkaszünet tárgya-
ban a belügyminiszter közlelt elvi jelenté-
ségű határozatot hozott. Ugyanis Bereg megye
közönségének a vasárnapi munkaszünet szigorú
megtartása tárgyában hozott határozatának azon
részét, hogy a kereskedés gyakorlása is olyan
nyilvános munkának tekintendő, mely az 1868.
LIII. t. cz. 19. ik §-ához képest ünnep és va-
sárnapokon okvetlen felfüggesztendő, az az ellen-
közbevetett felvilágosítás folytán oly kijele-
ntéssel oldotta fel, hogy a magyarorszá-
gára a megye közönsége nem illetékes, —
egyöbékint is a kereskedés gyakorlása az or-
szágosan bevett gyakorlat szerint nyilvános
munkának nem tekintetik. Különben, a meny-
nyiben a vasárnapok szigorúbb megőrzése
szükségének fog mutatkozni, ezen irányban a
törvényhozás lesz hivatva intézkedni.

A dunai conferentia

Londoni hírek szerint a dunai conferen-
tia gyorsan végét fejezi érni. A Bukarestből
oly nagy hangon érkező tiltakozások mit sem
fogtak változtatni eredményein. Európa már
hozza szokott a bukaresti szünetadás felépés-
hez és nagy szavakhoz, melyekben a rómaiak
utódjai maguknak tetszenek, de hihetőleg Bu-
karestben magában sem igen képzelik, hogy
ezek legyenek mérvadók az európai hatalmak
határozataira nézve.

Bukarestben egyébiránt meggyőződhetek
a londoni conferentia eddigi letolyása alatt is
arról, hogy egyáltalán nem úgy áll a dolog,
hogy mi, az osztrák magyar monarchia, akar-
nánk Románia rovására jogokat és előnyöket
szerezni, vagy Románia érdekeit és dignitását
csorbítani, hogy egyáltalán nem velünk, hanem
általános európai érdekekkel, ezek között per-
sze első sorban a hajózó hatalmak érdekeivel
állítja magát szembe Románia, mikor makacs
és indokolatlan oppositíójához ragaszkodik. Ne-
külünk a dunai hajózásra nézve Berlinben ho-
zott határozatokra egyáltalán nem volt semmi
szükségünk.

Szent a béke.

A szélő bal kibékült. A mi még három
nap előtt lehetetlennek látszott, a civakodó
felek összehelkeztek. A „hitehagyottak“, kik —
a „Függetlenség“ szavai szerint — „felgyújtot-
tak a függetlenségi párt szent templomát“, visz-
szatértek a felgyújtott templomba. A „nyilat-
kozat“ büszke aláírói, kik tinnen hirdették,
hogy nem akarnak tovább együtt maradni a
„zavargó elemekkel“, újra megkötötték a szent
szövetséget a lehurrogatott elemekkel.

Részünktől semmi kifogásunk sincs e ki-
békülés ellen. Ez egészen a függetlenségi párt
belsője. Hanem hogy mikép vélekednek ellen-
zék körökben is a letöltött válságról, arra nézve
egy a szélő balhoz közel álló lapot, a „Bu-
dapesti Hírlapot“ idézzük, mely követ-
kezőleg ír:

„Tréfa volt az egész, bohózat, melyet far-
sang végén a függetlenségi párt saját magának
és az országnak mulattatására eljátszott. El is
érte, hogy közneveltség tárgya lett. Nem lehet
többé komolyan venni.

„Csupa komikus alak és jelenet: egy far-
fangos prókator, két szemes hírlapíró, egy re-
publikánus junker és egy socialista tudós, mint
ellenségek, monarchisták Kosuth táborában és
kossuthisták, kik hű ragaszkodásukat jelentik
ki ö felségének, szemiták és antiszemiták ve-
szekedése, párbaj egy pisztolylyal, gyűlölség,
boszú s lázadás és egyszerre általános eléré-
kenyedés és kacagás; a párt szétvált, a párt
összetört, hiszen az egész szakadás semmi, csu-
pan játék vala.

„Felállították az elveket: perszonális unió,
mint egyetlen törvényesen elérhető alakja a füg-

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Wagner Richard.

— Született 1813. — Meghalt 1883. —

Wagner Richard, a jelenkor egyik legna-
gyobb, leggenialisabb zeneszerzője, mint la-
puk már tegnap jelentette, Velenczében elhunyt
epen 70 éves korában.

A nagy kompozitor életrajzából közöljük
a következő adatokat. Született 1812. május
22-én Lipcsében, hol atyja városi hivatalnok
volt. Zeneakadémiai tudományait Drezdában és
Lipcsében végezte. A zene iránti voazalma —
melynek már a gimnáziumban adott kifejezést
— okozta azt, hogy az egyetemet csak rövid
ideig látogatta s jobbra kedvez zenei tanul-
mányainak ért. 1836-ban mint karmester a mag-
deburgi színháznál és egy ideig Königsbergben
volt. Itt megismert először s Drezdában való
rövid idejű tartózkodása után mint karmagy a
rigai „Holtei“ színházhoz szegődött, hol 1883-
ban „Rienzi“-jébe fogott. Rigából Londonon
át Parisba utazott, hol különféle gondok és né-
külözések közt „Rienzi“-t és a „Bolygó Hollan-
d“-t fejezte be. Ez utóbbi operához egy ten-
geri vihar, melyet atélt, szolgáltatja az eszmét.
1842-ik év tavaszán visszatért Olaszországba, hol
októberben a „Rienzi“ előadása kerület szü-
re, minék következménye az volt, hogy karmester-
nek nevezték ki. Drezdában egyebek közt Goethe
„Faust“-jához megírta a nyitányt 1844-ben a
„Grass seiner Treuen an Friedrich August den
Geliebten“ majd meg 1845-ben a „Liebes Mahl-
der Apostel“-t írta meg. — Ugyene szüpadon
1845. október havában adták elő legsősőbb
ugyanasok Wagner művét „Tanhäuser“-t.

A drezdai majusi felkelésben való részvé-
te miatt 1849. május 7-én szökni volt kényte-

len. Zürichnek vette útját, hol cantoni polgár
lett és 1850. óta egy a zeneegyletet mint a
színházi zenekari igazgató. Svájcban egyebek
közül befejezte a „Lohengrin“ és a Nieblungen
szövegét. 1858-tól kezdve majd északi Olaszor-
szágban, majd Parisban (hol Tanhäuser 1861-
ben megbukott), Bécsben, Karlsruheban és más
helyeken tartózkodott, mindaddig míg II. Lajos
fiatal bajor királyljal közelebbi viszonyba lé-
pett, mely időtől fogva, Münchenben élt. Mün-
chen volt most mar úgy mint előbb Weimar
ama központ, melyben művei szüre kerültek.
1865-ben írta meg „Tristan és Isoide“-t, 1868-
ban pedig a „Nürnbergi mester dalnokokat“,
mindkettőt legelőbb Münchenben adták elő.

Wagner Richard művei közül különösen
a Tanhäuser hódított magának tért az összes
nemzet színházakban. E különös fajtája zene-
szerezmény értéke és jelentősége iránti kérdés-
ben a művészet barátai két nagy táborra
oszlottak, melyek egymással ellenséges labon
állottok. Sok külső és belső ok működött köz-
re, hogy Wagner rövid idő alatt híres emberé-
vált. A német opera ugyszólvá egészen elszegé-
nyedett és kiürítette magát basztalan kísér-
letek által. — E terméketlenséggel szemben
éles ellentétben állott Wagner önálló, határozott
célök felé törekvő művészi egyénisége. Wagner
arra törekedett mindig, hogy a kiválasztott
nagy és új anyagokat a drámai zene lényegének
megfelelően dolgozza fel s e törekvése mindig
hatást tett. Librettoiban mindig határozott re-
formákat iparkodott elérni s habár nagyon
különbözök a vélemények a felől, hogy miképen
oldotta meg e feladatot, nem lehet tőle megta-
gadni azt az érdemet, hogy a Németországban
divatos középszerűséget felrúta kényelmes
pongyolaságából. Tehetségének tulajdonképen
való főlénye a zenei helyzetfelelőben rejlik,
mely a recitativában s a fényes hangszerelésben

legszeredabban fejlődhetik ki. Ebben gyako-
rolja Wagner nagy és sajátos hatását s
zenei tehetségének ez alapvonalaiából ered az a
törekvése, hogy az egész operát folytonos erős
kísérettel szünetelt zenei szavallattal változtassa,
s eltávolítsa belőle a magukban véve elzárt
zenei alapokat (áriákat, duettekét), melyek a
korábbi, különösen Mozart által nagy tökélyre
vitt operákban fordulnak elő.

Wagnernek egész tevékenysége a szín-
háza terjedt ki, melynek excentrius kultuszt
szentelt s melynek jelentőségéről tulhajtott né-
zeteket táplált. Tehetségében inkább a sokoldal-
úság öltik szembe, mint a mélység. Költői ké-
peségei lépést tartanak zenei tehetségével, sőt
németek szerint ezt felül is mulják. De összes
művészi tevékenységét az elméleti idealizmusra
híjta ellenállhatatlan vagy uralt, minék követ-
keztében jelentős írói képessége veszedelmes-
zetesebb művei: „Die Kunst und die Revolu-
tion“ (Lipese 1849), „Das Kunstwerk der Zu-
kunft“ (Lipese 1850), s legkiváltságban „Oper
und Drama“ (3 kötet, Lipese 1852), melyet
1868-ban „Deutsche Kunst und deutsche Po-
litik“ című szenzációs röpirata követett. E se-
gítő eszközök lehetővé tették Wagnernek, hogy
a művészi formalizmust, melyen a legjobb mes-
terek művei alapulnak, a maga nemében töké-
letesen sematizmussal gátolja, melynek csak az a
hibája, — hogy nem a művészet természetéből,
hanem reflexióból fakadt. Ehez tartoznak a
zenei szignálék, melyekkel Wagner az ope-
rák személyeit megöli a melyek nála a mélyen
ható zeneszeti tematikus motívumokat képvise-
lik. 1868-tól semmi nagyobb művet nem feje-
zett be. 1877-ben augusztus havában adták a
„Ring der Nieblungen“ című operáját Bay-
reuthen háromszor egymásután.

Wagner már néhány évvel azelőtt Bayre-

uthba költözött, hol a nagyherceg által neki
ajándékozott telken építette, saját tervezte
szerint, a Wagner-villát, melynek felirátul a
következő mondat illesztette a homlokzatra:
„Hier wo mein Wähen Friede fand, Wah-
fried sei dieses Haus genannt.“ Ez egyemeletes
villában töltötte minden idejét egész 1879-ig,
minden megszakítás nélkül. Csak 1880-ban tette
meg első útját egészségi szempontból és Ná-
polyba vonult, melynek vidékén tőle családja-
val együtt a nyári hónapokat. Ekkor már fer-
je volt Bülow elvált felesége: Liszt Kozimának,
kitől egy Siegfried nevű fia született. E fiun
kívül két mostoha leánya is volt: a Bülow
János leánya. Nápolyban mutatkozott nála
először a betegeskedés első nyoma. Tudvalevő-
leg Wagnernek évek óta köve volt, s ez a baj-
ja napról-napra súlyosodott. Wagner augusztus
végével ment Velenczébe, — hol néhány
hetet töltött, mert ott egyik operájának (Lö-
hengrin) előadására készültek, melyet nagy si-
kerral adtak elő. Ez olaszországi útjában már
igen meglátszott rajta a baj, mely aztán napról-
napra bágyasztotta erejét és törte meg.

Ez idő óta évenként meglátogatta Olasz-
országot, melynek enyhe levegője némi üdü-
lést szerzett számára. — Percivaljának zong-
ora kivonatát Velenczében fejezte be, sőt a
hangszerelést is e kedvelt tuskaláumában vé-
gezte. A mult év tavaszán a teljes partitúrát
tért vissza Bayreuthba, hol augusztus közepén
volt Percival első előadása. Ez három előadást
ért. A kritika legmagasztalóbb nyilatkozatá-
val találkozt. Ennek végeztével a mester új-
ból Velenczébe ment, mert baja fokozódott.
Semmi új vállalatba nem fogott. Nem volt már
türelme. Tervben volt még jövőre is Percival
és egy pár Beethoven symphoniája. Sajnos
ezt már nem fejezhette be. Velenczében el volt
zárkózva. Csak Liszt volt közvetlen vele s

